

*Meritum
fidei cum
certitudine
gratificatio*

an. 5.

num, cur elegit amor tot operari excessus, & tot subire penas? Quia voluit manifestare amorem suum excessibus, & Divinitatem miraculis, ut relinqueret motiva fidei, & esset locus meritis gratiae. Proh magnus amoris excessus, & magna profunditas sapientiae! Utrumque operatus est Christus in coena ante amorem; nam mansit in Sacramento praesens, ut augeter nobis gratiam in anima. Ibi enim aequè se occultans, & suum prodens amorem, eripuit aspectum oculis, & reliquit motiva fidei, ut per fidem multiplicaret merita & gratiam. Nec poterat dari amor sapientior quam qui ita facit objectum praesens, ut veritatem probaret absque fidei, & ipsius meriti detrimento.

Hoc gerit Christus in miraculo Eucharistiae: hoc gessit in alijs miraculis, quibus implebantur prophetae: sic enim probabat veritatem fidei, ut non laederet merita credentium. Cur igitur non crediderunt Judaei videntes miracula quae Christus patrabat, & impletas prophetias? Quia fuere ingrati beneficijs, & ob culpam ingratitude perdidit meritum fidei. *Si crederetis Moysi, (aiebat Christus) crederetis forsitan mihi, quia de me locutus est.* Nec Moysi puro homini, nec Christo homini Deo crediderunt, quia deficiente in illis gratitudine, defecit fidelitas erga Moysen, & fides erga Christum: haec enim ingratorum conditio est, ut sint Deo increduli, & hominibus in-

fideles. Fuit tamen amor adeo excessivus, ut voluerit Deus fieri homo propter homines, non obstante ingratitude hominum contra Deum: tunc enim se Deus exhibuit magis amantem, quando hominum ingratitude innouit magis peruersa: amant igitur tamquam excedens, quia nos reparavit tamquam sapiens: & peruersa ingratitude Deo sapienter amanti correspondit malitia: quia cum sit vitium ignorantius, est malitiosius, ut deficiat obligationi, & neget debitum.

CAPUT III.

In patientia erga ingratos valde emittit Christi amor.

§. PRIMUS.

Sublimior in Deo magnitudo est sustinere tormenta, quam patrare miracula.

604 **D**ilexit Christus homines aeterna sapientia: sustinuit homines infinita patientia, & aequè in utroque exercuit suam Divinitatem. Talis enim patientia solū poterat exerceri per hominē Deum; siquidē non solū oppetijt mortē crucifixus, sed etiam venditus, flagellatus, corona spinea in contemptum redimitus; & certē sic patiens se Deum exhibuit. *Quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum?* Demirantur Angeli Deum plagatū, & non potius condolent ejus plagis? Miracula admirationem, tormenta

*Patientia
index Di-
uinitatis.*

Zuch. 13.

menta

menta pariunt compassionem: cur igitur hac opportunitate caelestes aulici non transfixi dolore, sed admiratione manent defixi? Volunt applaudere Deo maiora gerenti, ac exhibenti: & quidem grandius, ac mirabilius aliquid in Deo apparet sustinere tormenta, quam patrare miracula. *Ego pono eam a me ipso, & potestatem habeo ponere eam.* Nos certos reddit Dominus de sua potestate, ut vitam propriam amittat violentia poenarum. Quid: vitam amittere effuso sanguine, pati defectū unionis inter praecipuas hominis partes, est potestas in Christo? Putabam esse potentiam formare caelum, & terram, conservare vitam in se, & in omnibus viventibus. Potentia multa in Deo est multorum tormentorum pro nobis toletantia: quod enim Deus plus patitur, eò plus exhibet amoris, & potentiae: quia solus amor, & potentia valuerunt immortalem Deum poenis, ac morti subjicere.

Isa. 40.

*Patientia
Dei in pa-
niti.*

*Injuria
ac dolores
in Christo
patiente.*

Isa. 49.

605 Innumerabiles fuere Christi injuriae, ac tormenta, quae juxta subiecti excellentiam dolorem infligebat: nam quod subiectum delicatius, & nobilius est, eò plus doloris concipit. Bis tormenta omnia Christus sustinuit: in horto quando apprehendit imaginatione, & in passione quando sensit executioni mandata: nam dolor sentitur & cogitatus, & infligitus: quod igitur maius est iudicium ad apprehendendum, maior est dolor ad cruciandum. *Manus Domini tetigit me.* Dice-

bat Job concipiens doloris acerbiter. *Digitus Dei est hic.* Dicebant Aegyptij à Deo puniti. Quid? Maior fuit insectatio Jobi, quam supplicium Aegyptiorum, ut ille appellaret eam manum Dei, isti digitum? Ita: nam Jobo relicta fuit anima, in qua intellectus residet: *Ecce in manu tua est: veruntamen animam illius serua.* Et solus ille plus patitur, qui plus intelligit: quod si Christo satisfacere ad effusionem sanguinis tormenta repraesentata, quantum infligerent dolentem executioni mandata per hostiles, & invidiosas manus.

Exod. 8.

*Intelliges
magis do-
let.*

*Confirmat
cum
dicitur na
turalitate
conferuntur.*

Math. 27.

Luc. 23.

*Aviditas
patiens di
in Christo
infallabi-
lis.*

Isa. 49.

606 Fuere tormenta illa repraesentata Christo in horto, adeo saeva, ut necesse fuerit quod Aeternus Pater mitteret caelestem Angelum pro Domino confortando. *Apparuit autem illi Angelus de caelo confortans eum.* At si acerbiores fuere in cruce dolores infligti, quā in horto repraesentati, cur Pater in horto per Angelum confortat, & in cruce deserit? *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Si opem tulit Pater in horto naturae humanae timēti repraesentata tormenta, cur non in cruce illa re ipsa patienti? Confortavit illum in horto, quia Filius in horto suam voluntatem cum paterna conformavit: *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Deseruit in cruce, ut per quandam veluti urbanam correspondentiam Pater conformaret voluntatem suam cum voluntate Filij. Dixerat Filius in cruce *sitio*, quasi sitibundus alios, atque alios dolores appeteret

Nō pro

pro hominibus: huic aviditati volens Pater satisfacere, desertionem valde sentiendam adjecit. In horto confortavit, ut pateret quantum Christus meruit per resignationem obedientiæ, & acceptationem sacrificij, in Cruce deseruit, ut Christus sic obediens, & immolatus maneret cum omnibus meritis, & tormentorum, quæ sustinuit, & desertionis, quæ in patiebatur. Nam sustinere æquanimiter tormenta, est excessus in amore, & excessus magnitudinis in amante. Non impedivit Deus ictum Abrahami filium percutientis, nisi post meritum completum; nam sacrificium Isaac exprimebat sacrificium Christi; & ideo voluit ut in sola representatione universus dolor consisteret, & sic evaderet magnus sacrificio: est enim actio divini amoris pluris facere excessum patientis, quæ commendatione Omnipotentis.

Patentia Christi, a amaratione digna.

607 Mentem ulteriùs dirigenti in actiones patientiæ Christi, videntur admiratione digniores, pati Christum, quod ipsum venderet cupiditas, damnaret ambitio, interficeret odium, quin idem Dominus suam innocentiam à falsis testimonijs tueretur: nã in reliquis excessibus subjecit humanitatem crudelitati hominũ; in his subjecit reputationem divinitatis passioni hostium.

At, si Deus post assumptam carnem poterat reparare homines ex rigorosa justitia, per unicum actum amoris, siquidẽ actus erat hominis Dei, proindeque infiniti valoris, cur voluit quod cupi-

ditas discipuli ipsum venderet:

Quid vultis mihi dare? Quod ambitio ministri condemnaret? Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris.

Quod odium hostium cruci affigeret? *Odio habuerunt me gratis.*

Quia divinus amor ex peculiari ratione postulat ita agere, ut pluris faciat excessum patientis, quæ gloriam, & commendationem Omnipotentis. Apparet Deus in rubo flammato Moyse, quem volentem accedere ab accessu prohibet, & retardat: jubet deinde ut projiciat virgam in terram, & iterum capiat, illa autem versa est in serpentem, & iterum in virgam: *Versa est in virgam.*

Ad serpentem voluit Deus ut Moses accederet, & manu tractaret, quia erat symbolum Christi inter tormenta crucis: à rubo voluit ut recederet, quia rubus acensa, & fulgens erat gloriæ, ac splendorum theatrum; quo factò voluit significare Moyse se pluris facere exempla suæ patientiæ, quàm miracula, & gloriã suæ omnipotentis. Noluit Christus suum amorem commendare ex gloria, sed ex patientia, quia amor non tam commendatur, quando inter ignis splendoros gloriôsè fulget, quàm cum inter ignis prunas, & ardores patienter excoquitur. Ut sponsus divinus commendaret excessus cordis sui diligentis, ait se in corde exceperisse repetita vulnera. *Vulnerasti cor meum. Vulnerasti cor meum.* Ex tolerantia vulnerum pullulavit commendatio cordis excessivè amantis, quasi idem foret cor flagrans amore,

Matth. 26. Ioan. 19.

Ioan. 15. Amoris divini gloria quæ.

Ezod. 4. 1.

Patentia quanti sit amor Dei.

arque cor sauciatum vulnere. Rupem solitudinis ait Apostolus figuram esse Christi: *Petra autem erat Christus.* Cur non potiùs figura Christi aqua è rupe ebulliens, quàm rupes aquam emittens? quia rupes sustinuit ictus, ut aquam effunderet, nõ sic erumpes aqua; in aqua erumpente ostendit Deus suam potentiam, in rupe sauciata suam patientiã: ideo Christum rupes figuravit.

§. SECUNDUS.

Sustinere proditorem, & diligere proditorem, est maior excessus patientiæ.

Ingratitudo de Iudæo, nam graviter sauciavit Christum.

608 Multa vulnera excepit cor Christi, quibus prodidit sui amoris excessus: at nullo gravius, & altius sauciatum fuit, quàm ingratitudine Iudæorũ. Pari Christum discipuli proditoris venditionem, fuit excessus maximus: nam qui vendit, non solum à se rem amovet, sed etiam abjicit omnem spem iterum possidendi; vendit amorem; quia nemo potest amare quod à se alienat absque ulla spe fruendi; qui autem vendit amorem, vendit etiam memoriam, seque constituit in statu ignorandi quod antea possidebat. Joseph non fuit cognitus à suis fratribus, quos non semel ad colloquium admisit: *Et tamen fratres ipse cognoscens, non est cognitus ab eis.* Res mira! Si Joseph cognoscit fratres, quomodo fratres ignorant Josephum, ita aut nec saltem unus illum cognoscat? Joseph non vendiderat suos fra-

Venditio Christi.

Gen. 4.

Amoris alienatio ex venditione.

tres, nec amore, quo illos dilexerat, ideo agnovit; fratres è contra vendiderant Josephum, & illius amorem, idcirco ignorarunt; amore enim vedito, deficit memoria, & cognitio. Voluit David se querulum exhibere Deo, ob rigorem, quo populum suum affligebat, & ait: *Vendidisti populum tuum sine pretio.* Cur non potiùs suum dolorem significat, dicens populum à Deo exilio multatum, & cladibus diminutum? Ut doloris sensum exaggeraret, non potuit melius exprimere acerbiteratam supplicij, quàm per venditionem, qua Deus populum à se perditò amore alienaverat: & hoc in Juda proditoriè vedete Christum passus est.

609 Verum quod Christus Judam agnoscat ingratum, & eadem opportunitate, qua venditus, & traditus diligit: *Amice ad quid vendisti.* Fuit solius Christi amoris, & patientiæ excessus. David amore, & obsequijs prosequabatur Saulem, quando illum Saul conabatur lancea configere, at ubi deprehendit ingratum, & fraudulètum, statim deseruit, se in tutum recipiens: *David, & viri eius ascenderunt ad tutiora loca.* Ad hæc, Deus ipse injunxit Jacobo, ut effugeret ingratum Labanum: *Egredere de terra hac.* Hi omnes fugerunt ingratitudinem hostilem, & Christus accessit ad ingratum, cui adeo propinquavit, ut se provolveret ad illius pedes, ut humiliter lavaret, eo tempore, quo Judas recepto jam in cor diabolo meditabatur illum prode-

Psal. 4.

Amor Christi oritur ex patientia. Matth. 26.

1. R. 2. 24.

Genf. 31.

re: *Cum diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas. Quod quando reliqui fugiunt ingratos, propinquet Christus ad pedes ingrati- tudinis, proh immensa patientia amoris Christi! Nam diligere cognita prodicione, est maior diligen- di excessus.*

Pulchritudo sub- jecti. Ind. 15.

610 Sanson dilexit pulchritu- dinem fraudulentam, cujus do- mo hospicio exceptus est. At ubi se vidit à Philistæis circumseptū, se recepit in montes intempeste noctis silentio, ferens humeris ci- vitatis portas; post hoc illustre facinus, ait facer textus Sansonem amorē suum pulchritudini sub- jecisse: *Post hæc amavit mulierem, que habitabat in valle Soree.* Cur sa- cer textus silentio præterijt pri- mum amorem Sansonis, & men- tionem fecit de secundo, eum a- mot prior soleat esse fortior quā posterior? Ratio in promptu est, prima vice dilexit Sanson an- te quā deprehenderet fallacis amoris dolos; secunda vice dile- xit postquam agnovit fraudulen- tum ac, proditorium amorem; & hic est maior excessus amantis.

Ind. 16.

Commendavit Christus patien- tiā sui amoris veritatem excessus: siquidem dilexit certō sciens se perdere amorem. Nam dilexit Judam, quem certō sciebat pro- ditorem, & hostem. In horto ap- pellavit amicum: *Amice ad quid venisti.* Si sciebat hostem, quomo- dō compellavit amicum, ille qui nec decipi, nec decipere potest? Noluit Christus deficere amoris, quāvis agnosceret Judam defici- entem, ut sic appareret quanto

Amor cir- ca hostem commendatur.

Patentia Christi erga pro- ditorem indicat amoris ex- cessum.

excessu amaret. Amare, & perde- re excessum amoris, sicut amavit David Saulem, non fuit inter ex- cessus maximus: quia amorem a- mittebat spe obstringendi: ac per- dere, & amare, sicut Christus a- mavit Judam, fuit excessus maxi- mus, quia amavit certitudine per- dendi, & non obstringendi, cum proditorem agnosceret: *Ille est, (dixit discipulo) cui ego intinctum panem parrexero.*

§. TERTIUS.

Pati quod, cum me condemnent injus- titia, excusetur malitia, est maxi- ma patientia.

611 Si fuit patientiæ Christi excessus magnus pati, quod in- gratitudo discipuli ipsum pro- deret, non fuit excessus minor pati, quod ambitio ministri eun- dem condemnaret. Nam discipu- lus agnoscens Christi innocentiam, propriam culpam fassus est: *Peccavi.* At minister, cum fatere- tur innocentiam Christi, eum damnavit, suam excusans injus- titiam: *Innocens ego sum.* Procul du- bio Judæ proditio maius pecca- tum fuit, sicut ipse Dominus tes- tatus est: *Mais peccatum habet qui me tradidit.* Fuit tamen crude- lior malitia damnare innocentiam, & excusare injusitiam, quā vendere innocentiam, & fateri culpam. Nam Judas significavit agnoscere Christum innocentē, seque peccatorem: *Peccavi.* Et Pilatus condemnans innocentiam Christi, & justificans suam, voluit

Patentia Christi erga damnantem fuit maxima. Matth. 27.

Luc. 22.

de

de injustitia facere innocentiam. *Innocens ego sum.* Velle autē pro- bare se esse judicem innocentem, quando injuste condemnat, ma- licia est maxima, & quæ plus of- fendit. Malicia hujusmodi adeo offendit, ut ad ipsum cor pertinet. Aqua quæ à latere Christi emanavit, (ut nonnulli sentiunt) respexit aquam illam, qua Pila- tus lavit manus coram populo, ut testaretur innocentiam, quod de- formissimum sacrilegium erat; & quidem doluit adeo, Christus de hac offensa, quasi ad ipsius usque eor pertingente, ut dolorem etiā mortuus significaret. Magnus igitur fuit excessus pati manibus cujusdam ministri, qui retentā voluante sacrilega, voluit osten- dere manus innocentes; qui cum foret ambitiosus in condemnado, voluit videri justus in condemna- tione. Magnus excessus pati talē ministrum, in quo summa inno- centia offensa sustinuit crudelem injustitiam dissimulatam, & ca- cam ambitionem palliatam. Timuit displicere Cæsari: *Non es a- micus Cæsaris,* & non timuit dis- plicere Deo damnando innocen- tiam. Quia ambitiosus æquē timidus est in offendendis homini- bus, atque audax ad offendendum Deum. Crudelis injustitia fuit damnare innocentiam cognitam: at scelus longē atrocius, velle ex- cusare injustitiam nomine inno- centiæ; sic enim voluit se justum exhibere in ipsa tyrannide; & tyrannus ille inter omnes favis- simus est, qui excusat injustitias: siquidem justitiæ nomine vexans

Ambitio- sum in- jus- tum.

innocentiam, in ipsam exercet tyrannidem.

§. QUARTUS.

Fuit excessus omnium maximus quod Christus se traderet suis hostibus, ut pro illis moreretur injurijs af- fectus. *Nullus maior excogitari potest excessus, quā quod Chris- tus se sponte traderet suis hosti- bus, ut pro illis subiret mortem ignominiosam opprobrijs, & cō- vicijs laceratus. Dixit in horto discipulis adventare horam, qua traderetur hostibus, proditorem non longē abesse, proindeque surgerent: *Surgite, eamus: ecce appropinquat qui me tradet.* Fuit hic sum- mus excessus: nam in venditione, & condemnatione Judas quidem, & Pilatus in Christi mortem cō- currerunt, sed innocentiam non denegarunt, imò testati sunt; at Hebræi hostes innocentiam vitæ improbarunt, ut morte ignomi- niosa plebī viderent. In venditi- onem: *Peccavi tradens sanguinem justum.* In condemnatione injus- titiam cognitam: *Nullam tē ausam mortis invento in eo.* At in hostium manibus probrosam mortē: *Mor- te turpissima condemmemus eum.* Et quidem mori inter opprobria est pluries mori, necem multiplicē subire. De Christo narravit qui- dam Evangelista mortuum fuisse hora sexta: *Erat hora quasi sex- ta.* Alter dicit mortuum hora nona: *Circa horam nonam clamavit Ie- sus: Quid? bis fuit Dominus mor- tuus?**

Nullus ma- jor excogitari potest excessus, quā quod Christus se sponte traderet suis hostibus, ut pro illis subiret mortem ignominiosam opprobrijs, & cō- vicijs laceratus. Matth. 26.

Matth. 26.

Sep.

Luc. 22. Ignomi- niosa est mors.

Joan. 19.

No 3 tuus?

tus: Ita quia priori illa hora Judæi Christum convicijs oneraverunt, hora posteriori cruci affixerunt; mori autem convicijs laesum non est semel, sed bis & pluries mori. Minus vexat, & torquet crudelitas mortis, quam tyrannis injuriæ. Saul ut manus Philistinorum evaderet, dixit famulo: *Eragina gladium tuum, & percutite me ne forte veniant incircumcisi isti, & interficiant me, illudentes mihi.* Hæsitante verò famulo, nec audente talem crudelitatem, *Arripuit itaque Saul gladium, & irruit super eum.* Maluit sui ipsius homicida esse; quam mori captum ab hostibus, eorum expositum convicijs. Facilis illi visa est amissio vitæ, & intolerabilis nimis injuria mortis.

1. Reg. 31.
1. Reg. 25.

Honor
reponitur
vita.

Matth. 27.

Matth. 27.

Matth. 27.

Matth. 27.

613 Quando Cato sibi violentas injecit manus, ne caderet in Cæsaris hostis manus, dixit minus detrimentum esse mori Catonem, quam injurijs Catonem affici. Plus enim nocet injuria, quam valet, & prodest vita: vita enim est bonum brevi transiens, dedecus est malum perpetuò durans: & quidem à generosis pluri fit honor, quam vita. Eripuit Deus Susannam à morte, quam illi decreverant ministri iniquitatis, & statim parentes ceperunt laudare Deum, eique refert gratias, quòd in Susanna nihil fuisset inventum contra honestatem. Duo præstiterat illi Deus, scilicet vitam, & honorem: cur non attendunt ad restitutionem vitæ, sed ad reparationem honoris? Apud ipsos utpote generosos tan-

ti pluri factus fuit honor, quam vita, ut hujus collata immemores toti fuerint in gratificando pro reparato honore. *Declinavit David a facie ejus secundo. Hæc faciat Dominus inimicis David.* Dissimulat cum hoste Saule, ejus declinans furor, & sumit vindictam de Nabal? Ita: quia Saul nitebatur illi auferre vitam, Nabal honorem, Davidis ipsius parenti notam inirens: *Quis est filius Isai.* Custodibus sepulchri impendunt Pharisæi magnam vim pecuniæ: *Pecuniam copiosam dederunt militibus.* Judæi verò exiguam: *Constituerunt ei triginta argenteos.* Quid, tam amplam pecuniam custodibus, tam exilem Judæi? Ita: quia cum Judæi inierunt pactum, ut emerent vitam Christi, cum custodibus, ut emerent honorem, scilicet denegata, & occultata resurrectione, in qua divinus, ac præcipuus Salvatoris honor nitebatur: & judicantur Pharisæi pluri faciendum honorem Christi, quam vitam. Quòd igitur Christus velit tradi suis hostibus, ut pro hominibus mortuus, & opprobrijs oneratus vitæ, & honore spoliatur, fuit summus excessus: nam ille, in quo plus exponitur, plus excedit: *Surgite, eamus, ecce appropinquat, qui me tradet.*

1. Reg. 19.
1. Reg. 25.

Matth. 27.

Matth. 26.

Matth. 27.
Matth. 27.
Matth. 27.

614 Fuit excessus adeò magnus, ut ipse unigenitus Dei Filius declaraverit maximus. Ingressus Christus Hierosolimam ait discipulis: *se tradendum Pontificibus, & scribis, ut capite damnantur. Ecce ascendimus Hierosolimam: & filius hominis tradetur Principibus*

cipibus sacerdotum, & scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum. In cœna prænuntiat traditione, in orto eandem repetit. Cur toties ostentat excessum tradendi se hostibus, ut moriatur laceratus convicijs, & opprobrijs saturatus? Quia talis mors ita excedebat fidem discipulorum, & humanam credulitatem, ut discipuli vix crederent, nisi à Domino toties repetitam audirent: oportuit quòd ad talem assensum fidei concurreret repetitio veritatis, & efficacia omnipotentia.

Mori
Christo
Ingratia,
& ex amore.
Joan 18.

615 Ingressus Judæis hortum ad capiendum Dominum, fit ipse obvius, & rogat quem querant? Respondentes se querere Jesum Nazarenum, in terram projecit verbo duplici, *Ego sum.* Quid eos dejecit, si statim permittit surgere? Voluit ostendere discipulis, & Judæis quòd neque Judas ipsum tradebat, neque Judæi comprehendebant: sed ipsum esse qui se traderet, amore esse qui ipsum in vincula conjiceret. Excessus fuit usque adeò sublimis, sponte tradi potestati, & libito hostium, morte ignominiosa afficiendum, ut necesse fuerit ad terminandam hominum fidem, quòd Sapientia increata probaverit, & divina Omnipotentia commendaverit: probavit sapientia, toties prænuntians discipulis: commendavit Omnipotentia dejiciens in terram Judæos hac voce: *Ego sum.*

Honorem
& vitam
prohibere
excessus
maximus

616 Dicitur est fuisse excessus

sum maximum, quia fundamentum, quo Judæi niterentur ad ignorandum, & negandum Dei Filium, poterat delumi ex eo quòd suis hostibus viderent traditum; non enim sibi persuaderent vel quòd Filius capitalibus hostibus permitteret tradi, vel quòd Pater unigenitum vellet crudeliter occidi: *Si enim est verus filius Dei, suscipiat illum, & liberet eum de manibus contrariorum.* Excessus qui vitam, & honorem prodigit, maximus est. At qui maior excessus amoris est, inservit pro maiori motivo odij, quando amor versatur circa ingratos: siquidem ad denegandum excessum, sunt excessivè crudeles. Deceverunt Judæi, habito concilio, quòd Christum ex patientia perspecta dignoscere: *Contumelia interrogemus eum: & ex patientia fati explorata ignorarunt: Alios salvos fecit, (dicebant ingrati) se ipsum salvum faciat.* Ad mensuram amoris excessivi crevit odium correspondens, & fuit adeò cæcū, ut cum vidissent magis patientem, & debuerint ex patientia agnoscere, blasphemarent. Cum enim fuerit excessus maximus, quòd Dei Filius se traderet manibus suorum hostium, pro ipsidem interficiendum, hominum ingratitude erga illius patientiam se egit crudelissimam.

Sag. 2.

Matth. 27.

§. QUINTUS.

Fuit excessus amoris Christi querere prodorem, cum antea de prodicione querebatur.

617. Aniamadverto tamè, quòd

Matth. 26.

Nn 4 cum

cum Christus quereretur de prodicione: *Unus vestrum me traditurus est.* Postea querit proditorem, eique fit obvius: *Surgite, eamus: ecce appropinquat qui me tradet.* Si enim facile poterat vitare damnatum, & declinare proditorem, cur eum querit, & si querit, cur prodentem queritur? Proditorem querit, & queritur ad significandum excessum amoris: nam querela illa denotat gravitatem injuriæ, & acerbiter doloſis; queritio proditorem vehementiam amoris, quem tantus dolor non retardavit: solus enim amor excessivus contemnit pericula, ut ad amatum veniat: *Ad eum veniemus.* Cur justus non dicitur querere Deum, sed Deus dicitur querere justum? quia Deus excessivè diligit justum: *Pater meus diligit eum.* Et amoris vehementis peculiare est impellere personam amantem in rem amatam. De Filio dicitur esse in Patre. *Unigenitus qui est in sinu Patris. Ego in Patre, & Pater in me est.* Cur hoc non profertur de Spiritu Sancto, cū propter identitatem personarum cū natura, dicantur personæ sibi invicem inesse? De Filio dicitur quòd sit in Patre, de Spiritu Sancto solum dicitur quòd procedat? Ita: quia Filius nascitur ex intellectu fecundo Patris, & peculiare intellectus est adducere ad se objecta intellecta. Spiritus S. procedit ex voluntate, & voluntatis peculiare est deducere amantem ad rem amatam: Christum igitur amor impulit ad querendum remedium, & salutem hominum.

Amar Christi erga Judam excessivus

Joan. 14.

Joan. 2. Amor impulit ad rem amatam.

Surgite, eamus. Quia talis amor excessit omnes.

618 Ad hæc, quamvis videtur minus decere Sapientiã divinam querere proditorem, post querelam prodicionis, Deus pluris facit honorem amantis, quam sapientis. Quinque virginibus nescijs, quæ pulsabant ad Cæli ostium, respondit Christus se eas nescire: *Nescio vos.* Quid? nescit Christus, qui ut sapientia increata, omnia novit, & comprehendit? Dicam pro meo captu: se vidit Christus veluti in quadam constitutum perplexitate: Ostendere se agnoscere, & non aperire, si ex una parte declarabat sapientiam, ex altera videbatur deesse amori: ostendere se ignorare, quamvis præberet occasionem, ut haberetur minus sapiens, nil tamen amori detrahebat: voluit igitur minus sapiens reputari, dummodo non haberetur minus amans; occultetur igitur sapientia, dummodo non lateat amor: pluri facit Deus excessus amantis, quam applausus sapientis.

619 Præterea in excessu, quo Dominus quæſivit Judam jam venientem, ut proderet, *Surgite, eamus: ecce appropinquat qui me tradet:* suam commendavit sapientiam, & sublimavit amorem. Commendavit sapientiam: nam eam manifestavit discipulis, ne eventum postea aspernentur. Sublimavit amorem: quia antecedenter noscere tormentum, & procurare martyrium, est maximus excessus amantis. Ut mundus applauderet excessibus Abrahami

Amar pluri fit à Deo, quam sapientia.

Mat. 26.

Sapientia Christi in amando.

Amar pro curantis martyrium maxime.

Genes. 22.

hami obedienter amatis, illi Deus injungit ut egrediatur, & filium suum in monte sacrificet: *Vade in terram visionis.* Notabile præceptum. Paruit Abrahamus, & post triduum, multo suo labore, ac sudore ad sacrificij locum devenit. Quæro tamen, si Deus vult Abrahami probare amorè, cur illi præcipit, ut immolet filium Isaacum in edito monte, & non potiùs in domus suæ penitiori recessu? Cur præmonet pœnas triduo differendas? Si Abrahamus filium domi immolaret, procul dubio exhiberet excellentiam obedientis, & patientis, sed non excessum amantis; sustinere tormentum oblatum foret actio patiendi, at querere tormentum ipsum, fuit deliberatio amantis; sacrificare domi filium, esset pati dolorem unum, à quo Abrahamus petebatur: montes, & valles peragrarè querendo locum sacrificij fuit exhibere summum amorem; nam pœnas, ac labores præficere, eosque in certamen non solum provocare, sed querere, universæ dilectionis compendium est.

620 Babylonicam fornacem ingreditur Angelus, ut tres pueros comitteret inter flammæ, & illum Rex Deo simillimum judicet: *Similis filio Dei.* In quo peculiariter apparet Regi Angelus similis Deo, si ingressus est fornacem eadem formâ, qua tres pueri innocentes? Tres pueri non sunt ingressi fornacem soluti, sed ligatis manibus, & pedibus conficti; & veluti externa quadam

Mortem quæſere filij Dei: deo est propria. Dan. 3.

Amar pro curantis martyrium maxime.

Genes. 22.

violentiã compulsi: *Compedibus.* Angelus nullo impellente, nisi solo amore ingressus est; illi tres ita ligati, ut abire non possent; quartus omnino liber ad ingressum, & regressum, pronus, & alacer ad splicitandum incendia, ad provocandum tormenta; hic igitur apparet Regi, Deo simillimus; nam subire pœnas solo amore suadente, opus est quod in solum Deum, vel Dei filium cadere potest.

§. SEXTUS.

Summus excessus patientiæ est innocentiam non justificari.

621 Omnes excessus patientiæ Christi fuere mirabiles; nullus mihi tamen injicit maiorem admirationem, quam silentium, quo Dominus Judæorum opprobria, & falsa testimonia sustinuit. Hoc exaggeravit Isaias: *Sicut ovis ad occisionem ducetur; & quasi agnus coram tondente se obmutescet.* Mystica similitudo, & conjunctio inter ovem occisam, & agnum in tonsura silentem! Videtur quòd sit æqualitas inter violenter mori, & filere inter pœnas. Septem diebus coram sancto patiente amicum ediderunt, fusis ubertim lacrymis, clamoribus: *Exclamantes*

Silentium inter opprobria admirabile. Iai. 53.

E. d. 22.

Patientia similis morti.

Oo

tui

tui septem dies. Quid? Job defunctus jam est, ut septem diebus ploretur? Vivebar adhuc Job ad dolendum in pœnis, sed videbatur mortuus, ut de doloribus quereretur. Patientem adeo esse in laboribus, ut videatur quis disditurus ore ad querelas, indicat defectum vitæ. *Jesus autem tacebat.* Excessus mirabilis! Nam voluit pati Divinitatem in honore: siquidem pati non poterat in tormento.

Matth.
27.

Oidium
ex ingratitudine.

At si potuit veritas patere, & redemptio consummari, cur non tuetur Christus innocentiam ab hostium calumnijs? Præsertim, quia innocentiam quò melius dignoscit ingratitudo, eò facilius condemnat odiu: odium enim ingratorum contra innocentiam crudelius dæxavit. Coarguit Jonathas Saulem crudelitatis, qua insectabatur Davidem: refert illi obsequia, quibus eundem devinerat manifestata innocentia: & postquam Jonatham audivit Saul, suamque perspexit ingratitudinem, conjecit hastam in Davidem, ut configeret. Tunc enim deprehendit odium plus ad abominandum, quando in Davide conspexit plus ad invidendum: maius fuit motivum abominacionis, quando maior extitit probatio innocentia.

x Reg. 19

Innocentia
dammatur, Divi
dammatur.

622 Non defendit Christus suam Divinitatem à blasphemijs, & falsis testimonijs, ex eo præcipue quòd sciret dampnam esse innocentiam: quicumque enim damnat innocentiam, non veretur divinitatem. Pilatus pobre novit

Judæos invidios, & Christum innocentem, & tamen damnavit Christum, eumque damnati tradidit hostibus: *Tradidit eum* Luc. 23. *luntati eorum.* Cum enim ambitio reddiderit injustum, ut crudelis fieret, Deum veritus non est.

Exhibuit Christus silentio sapientiam pariter, & amorè: nam utrunque satis proditur supplicii patientia quæ à nullo defenditur: & quidem tacendo, quin daret respòsum calumnijs ex odio profectis; vitæ innocentiam probavit. Excusatio criminis indicat necessitatem defensionis: qui tacet, satis innuit se defensione non egere: solus defendi appetit, qui veretur convinci; at qui patiente superat, pati desiderat, ut eò præclarior sit victoria, quò fuerit maior patientia. Taciturnitas loquitur, & innocetia pro defensione patrocinatur: *Dixitque Daniel: Separate eos ab invicem, & judicabo eos.* Inquit Daniel à testibus, & nihil interrogat à Susanna? Cur à fœmina criminata non exigit defensionem pro manifestatione veritatis? Cur ea tacente solum agit ad probationem cum testibus criminis imposti? Quia pro Susanna æquè loquitur silentium, & clamat vitæ innocentia; ubi silentium loquitur, & innocentia patrocinatur, defensione alia opus non est.

Taciturnitas
in iudicio
innocentia
corroboratur.

Dan. 13.

C. 19.

Patentia
divina
tacet.

Deo,

Deo, suoque domino Puriphar: in sustinendo carcerem, exhibuit patientiam: at dum tacet suam innocentiam falsò accusatus, se vivam Christi imaginè præstat; nam potius voluit pati, quàm justificari; & longè minus est pati, quàm justificationem propriam omittere. Qui sustinet, prudentiam quandam, & valorem humanum exhibet: qui innocens est, & de crimine insimulatus justificatione omittit, divinam virtutè, ac strenuitatem prodit; est enim humana naturæ valde cõsonum, quòd quis etiam sceleratus justificari velit. Eva enim se voluit justificare indicata fraude dæmonis, Adamus suasionè Evæ: Nam excusatio simul cum culpa nata est.

Excusatio
culpæ
dammatur
lit.
C. 19.

Patentia
in iudicio
dammatur
lit.

Matth.
27.

624 Pati innocentiam, & non justificari, est maxima patientia, & silentij tentatio, cum sit in vita simul, & honore vulnerari: & velle patientis decus cum decore culpæ, est maximus excessus patientia: nam tunc clauduntur vix omni solatio, ut pateant soli tolerantia. Pilatus non obstupuit patientiam, qua Christus in pratorio sustinuit tormenta tot flagellis laceratus, tot sævis aculeis redimitus: hæc tamè defixus admiratione, quando inter falsa testimonia, & blasphemias tacentem vidit: *Ita ut miraretur Præses vehementer.* Nam tormentis interibat vita, falsis testimonijs honor: cum autem videret Christum hominem innocentè, valde novum, atque inusitatum sibi visum est, dari hominè, qui à suis

hostibus falsò insimulatus suam innocentiam probare omitteret.

625 Verùm, si Christus non se tuetur à blasphemijs, & falsitibus, silentio patitur quæcunque acerbissima tormenta, cur in domo Pontificis queritur sibi inflictam alapam. *Cur me cædis?* Quia offensor taxavit Domini patientiam, quasi inurbanus impatienter respondisset: *Sic respondes Pontifici.* Et pro imminuta patientia auctoritate respondere auctoritas est. Manifestavit Christus discipulis se hostiū manibus interficiendum: Petrus se interposuit talem mortem dissuadens: *Domine non erit tibi hoc.* Tūc mitissimus Dominus adeo ægrè tulit obloquentem Petrum, ut eum appellaverit Satanam: *Vade post me Satana: scandalum es mihi.*

Patentia
in iudicio
dammatur
lit.
C. 18.

Matth.
16.

Patentia
in iudicio
dammatur
lit.

Cum enim verteretur patientia auctoritas in eo, quòd inter opprobria mortè subiret crudeliter patibulatus, vehementer exarsit contra Petrum obicem sibi passuro ponentem: nam in excessibus patientia commendavit excessus amoris. Duabus petitionibus implorarunt opem à Domino Cruci affixo duo latrones. Prima prioris petitio fuit: *Salvum fac tenet ipsum, & nos.* Secunda petitio alterius fuit, ut postquam obiret in Cruce, recordaretur illius in Regno suo: *Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum.* De utraque illa petitione longè dispar fuit iudicium: nam prior pro blasphemia, posterior pro virtute reputata est. Quænam ratio tantæ disparitatis, præcipue

Luc. 23.

Oo 2 quia

quia illa prior deprecatio videbatur sanctior, & prudentior, cum non solum latroni petenti, sed etiam Christo inter tormenta morienti exposceret levamen? Christus in Cruce patiēdo commendabat excessum sui amoris, ita ut dolores quod maiores, eō maiori ipsi voluptati forent; nam suis doloribus merebatur nobis voluptates caelestes. Unde gravissimam pijsimo Domino inferebat injuriam, qui ab illo Crucem tollere, & cruciatus volebat depellere. Porro igitur erat deprecatio alterius, in qua expostulabatur Caelum post omnia crucis tormenta exacta, & amor nullum hoc dulcius blandimentum esse potuissimum in tolerantia poenarum commendatur excessus amoris, ita ut ille amor sit longē maior, qui est longē patientior.

CAPUT IV.

Erga patientiam amoris Christi se crudeliorem gessit. hominum ingratitude.

§. PRIMUS.

In captura Domini se exhibuit ingratitude hominum magis crudelē, quando se Dominus exhibuit magis patientem.

*Crudeli-
tas homi-
num erga
Christum
ex ingra-
titudine.*

626 **C**hristi sapientiae cor respondit ingratitude hominum malitia, & illius patientiae crudelitate, quia talis ingratitude non fuit minus, crudelis quam beneficio-

alup

200

rum immemor. Suum manifesta- vit Christus amorem patientiam, qua sustinuit prodicionem Judae, insolentiam capientium satellitum, falsa testimonia hostium, ac tyrannidem Pilati: neque enim se à calumnijs defendit, neque inter tormenta injustitiam conquestus est. In his omnibus admirabilis patientiae actionibus se nimis crudelem prodidit hominum ingratitude. Nam Judas cum dolo hostili tradidit, quando Christus ut amicum monuit: Judaei per ignominiam comprehenderunt, quando Dominus se illis per amorem tradidit. In blasphemijs, & falsis testimonijs petulanter objectis, ita se tacitum, ac moderatum praestitit, ut in admirationem praesidem coniceret. Pilatus denique ignavo hominum metu illum condemnavit iniquum, postquam innocentem fassus est.

627 Contemnemur per otium actiones crudelitatis. Ingressitur Judas hortum, & ut suum Magistrum prodar eligit in hostilis prodicionis signum peculiarem singularis amoris significationem: *Quem ego osculatus fuero, ipse est.* Matth. 26. Nonne signa alia poterat facile invenire Judas, ut suum Judaeis traderet Magistrum, praesertim quia Dominus satis illis erat notus? Multa occurrebant signa, cum tamen per ingratitude nem tradendus esset, elegit Judas signum amoris, ut crudelior evaderet proditio. Dissimulare se amicum, & esse crudelē, summa inter omnes crudelitas est: *Qui me tradet magis peccatum habet.* Si Pilatus

maius

maius detrimentum intulit Christo, capite plectens, quam Judas solum tradens, quomodo Christi ipsius testimonio magis peccavit traditor, quam occisor? Quia Judas tradidit sub specie amicitiae, & maius delictum patrat qui se simulat amicum, quam qui se manifestat hostem. *Serpens deo pit me.* Non queritur Eva jacuram honorum, quae possederat, sed fraudem serpentis, qui se illi amicum, & familiarem exhibuerat. Quia nullum tormentum est, quod magis cruciet, & excoquat patientiam, quam fictus amor. Verba redolebant amorem, internum odium per effectus erumpebat: inter detrimenta, & fraudes novit Eva plus de fraudibus, quam de detrimentis esse dolendum.

Genes. 3

Fraudis
multum
torquentAmor si
voluntas
multum
torquent.Compa-
ssio Chri-
sti ex a-
more.

628 Non tam animadvertit Christus prodicionem, quam modum prodendi: *Osculo tradis?* Plus de modo quam de prodicione doluit, quasi plus torqueat amor falsus, quam vera proditio: & sic crudelior tyrannidis simulati amoris, quam prodicionis veritas: ostendit igitur Christus se plus sensit modum, quam traditionem. Haec tamen verba rursus animadverto: *Osculo tradis?* Nam Christus aequè manifesta vit dolorē, & proditori compassus est. Quid? prodicionem queritur, & proditori compatitur? Ita, quia volebat significare hominibus excessum, quo illos amabat: nec enim poterat amor ultra progredi, nec patientia magis crescere, quam sustinere prodicionem, quin deesset compassioni. Sed quia erat ingratus

11112

Judas, ex ingratitude se exhibuit crudeliorem, quando erga illum Dominus se amantiorem, & patientiorem exhibuerat. Judaei petierunt à Juda signum, ut agnoscerent Christum, cum illis notus valde fuerit Christus. In illis enim evanuerat cognitio, ingratitude obcecante: ingrati enim ita in beneficiorum luce caligant, ut semper benefactorem ignorent: igitur voluerunt signum, ut ex illo captura evaderet crudelior, & ipsi in benefactorem atrocius saevirent.

629 Qui sacram paginam legendo evolverit, sibi facile persuadebit, homines ad aemulationem se crudeles exhibuisse in Domini patientiam: Judas proditori tradidit; & qualiter comprehenderunt Judaei? *Ligaverunt eum.* Sponte se illis committit obviis: *Quem queritis? Ego sum:* & quasi renitentem funibus constringunt. Amor eum in vincula conjicit. Odium in eum convicia jacit. Nonne sua ruinā, & experimento satis compererant Judaei se à Christo verbo duplici in terram fuisse prostratos? *Ego sum:* & ceciderunt retrorsum: cur igitur non intellexerunt Domino fuisse aequè facile injecta sibi vincula, & funes rumpere? Quia ubi assistit odium, non datur discussus, nisi ad futurandam, executionique mandandam passionem: & certè ingratitude eō est crudelior, quod maior patientia, in quam saevit. Ut Christus appareret malefactor, Judaei captivam fecere probram: qui enim innocentiam

*Crudeli-
tas homi-
num in
patientia
Christi
ostendit.
Ivan. 19.*

Oo 3

dam-

damnat, tyrannidem in reputationem, & æstimationem præclarioris nominis exercet.

§. SECUNDUS.

Horam amoris Christi reddidit hominum ingratitude horam crudelitatis.

Ingratitudo
do crudelitas.

Joan. 23.

Luc. 21.

Mortis amoris
horam adrem
in Christo
Joan. 24.

Gen. 4.

630 Ad eam ingrata, & crudelis fuit hominum malitia, ut reddiderit horam crudelitatis eandem, quam Christus fecerat horam amoris. Horam passionis appellavit Joannes horam amoris Christi: *Sciens quia venit hora ejus: cum dilexisset, dilexit.* Hanc eandem horam dixit Christus horam tyrannicæ crudelitatis Judæorum: *Hæc est hora vestra.* Si est hora mortis crudelis, cur eam non renuit Christus? si est hora amoris, quomodo hora crudelitatis populi est? Dicitur hora amoris Christi, quia hora est, in qua pro hominibus morietur. *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem, surgite, eamus hinc.* Quod tendit Christus? In mortem crucis ab hostibus paratam. Nullum aliud certius amoris signum exhibet, quam desiderium mortis: mortem enim non veretur, imò appetit qui in amando oppigneratur. *Vulnerasti cor meum soror mea, sponsa vulnerasti cor meum.* Duo vulnera videtur inflixisse sponsa, ut ex repetitione sponsi vulnerati innuitur: nam ex corde vulnerato debuit corpus patere vulneribus: quando enim cor amore percutitur, corpus non formidat vulnera per violentiam infligenda. Est igitur

hora Christi nos ex amore suis vulneribus redimentis, eandem ipsa hora Phariseorum æquè ingratorum, ac crudelium. Nam ingratus crudelis erga patientem se magis tyrannum gerit.

A modo videtis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli. Principi Sacerdotum se Christus manifestavit Filiū Dei. Quid ex hac manifestatione consequens fuit? Anne colere tantum Dominum, & in eo adorare divinitatem? *Tunc expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt: alij autem palmas in faciem ejus dederunt.* Quomodo sic laecerant injurijs, ac dehonestant opprobrijs illum, a quo audiunt esse Filium Dei? Apud se statuerunt non esse Deum, sed purum hominem, qui tot sustinebat penas, & quò magis patientem viderunt, eò magis in illum se exhibuerunt inciviles, & crudeles. *Locuta est Maria, & Aaron contra Moysen.* Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines. Cur sacer textus commendat mansuetudinem, & patientiam Moysis, quando narrat detractionem fratrum. Ut nobis significaret patientiam Moysis fuisse occasionem illius insectationis, adeò, ut qui magis patientis est, maiorem insectationem sustinet.

631 Hæc gesserunt Scribæ, & Pharisei cum Christo: & quid Pontifices; quod nec ipse diabolus potuit audere. Nam diabolus tetavit Christum, ut eum agnosceret, Pontifices contempserunt, & condemnarunt Christum, quia

eum

Odiū
ex ingrati-
tudine.

Marc. 14.
Patientia
est occasio
insectatio-
nis.

Joan. 18.

Ingrati-
tudine
refutatur
crudelitas.
Joan. 10.

eum agnoscerant. Probo agnovisse: quia Anas interrogavit de illius doctrina, ad criminandum, & doctrina ostendit Christum Filium Dei ad hæc Judæi doctrinam Christi in templo, & synagoga admirabantur. Igitur formare culpam de doctrina, seu probatione Divinitatis, fuit agnoscere Divinitatem, & exequi odium. At si doctrina probabat Christum Deum, cur eam non exposuit Christus Pontifici, sed provocavit ad testimonium suorum hostium. *Interroga eos qui audierunt.* Quia ingraticudo fuit quæ interrogavit, & patientia, quæ responsū dedit. Interrogavit ingraticudo: quia cum Christus populum suum quæserit, ut salvaret, & institueret sana doctrina, & populus omnibus obstructum vidisset, culpam de ipso beneficio formavit odium, ut evaderet crudelior ingraticudo: *Multa bona opera (dicebat Christus) ostendi vobis à Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?* Sic interrogare affirmare fuit: nam quærere ab illis opus, propter quod lapidabant, manifeste supponebat lapidari pro operibus. Quid? beneficia solvunt, & compensat lapidibus? Hæc est nota ingratorum conditio: culpant beneficia ut se gerant crudeles in benefactorem. Sic se gessit populus Hebræus erga Christum, culpando miracula, & insultando doctrina.

632 Dixi interrogationi ingraticudinis respondisse patientiam: quia Christus permisit testimonio hostium, justificationem

veritatis: *Interroga eos.* Cum hostes Christi ejus miracula vertent in crimina, veritates in blasphemias, satis perspicuum manet, responsum illud prodijisse ex amore Christi patiente. Nam pro remedio hominum Christus mori debuerat: & in testimonio hostili mors Redemptoris certa omnino manserat, nulla profus impediens, vel reclamante innocentia. Innocens erat Susanna, & plebatur capite testimonio duorum seniorum, in quibus amor in odium degeneraverat. Quid? capitali supplicio afficitur innocentia? Ita, quia ubi testificatur odium, necesse est damnari innocentiam. Cum verò tempore jam ad ventante, oporteret Christum damnari, & mori, suæ innocentie justificationem, odij testimonio permisit.

633 Vidimus quæ gessit Anas: sed quod Caiphas gessit, longè detestabile fuit: nam damnavit veritatem tanquam blasphemiam, & reputavit Christum ut purum hominem, cum esset homo Deus. At si Christus noluit aperire Annæ suam doctrinam, cur Caiphas interroganti se declarat Filium Dei? Interrogavit Pontifex: *Tu es Christus Filius Dei benedicti?* Respondit Dominus: *Ego sum.* Quia cum doctrina esset Patris, & hora moriendi pro hominibus esset sua, noluit exponere doctrinam, ne illam odium volens refellere obscuraret: se tamen manifestavit Filium Dei: *Ego sum* quia, cum ingraticudinis, & invidiæ manibus occidendus foret,

quò magis se Deum ac Redemptorem beneficium declararet, eò citius illi Caiphas inferret necē, quam appetebat: nam ingratitude invida omnibus conatur spoliare illum, cui plus debet.

Sustulerunt lapides Iudæi, ut lapidarent eum. Arripuerunt lapides, ut Christum occiderent. Iidem deprehendunt mulierem in adulterio, quæ ob tantum probatum scelus juxta legem, debbat mori lapidata, & tamen nullus contra illam arripuit lapidē zelo legis incensus. Unde hæc diversitas: In adulteram se exhibuerunt legis zelatores: in Christum invidos, & ingratos: cum enim se Christus manifesta veritē redemptio-

§. TERTIUS.

Pilatus sua malitia emulatur malitiam Judæorum.

Pilatus enim delictis Judæorum crudelitatem maxime.
Luc. 23.

634 Crudelis fuit malitia Pōtūticum, sed æquē crudelis Pilatus in dānando Christum; nam cū agnosceret invidiam Judæorum, & fateretur innocentiam Christi, eum tradidit hostili illorum voluntati, ut illi pro suo libito Crucis affigerent: *Tradidit eū voluntati eorum.* Quæro tamen, cur fateretur Pilatus toties innocentiam Christi, si eum meditabatur condemnare? Ut sic evaderet injustitia crudelior, & mors illata maiorem infligeret dolorem. Nam geminatus dolor est, judicem irrationalem habere, & odium tortorem experiri. In dubium venire potest, ex quam actione evasit Pilatus magis tyrannus, in condemnando innocentiam, quā

falsus est, an condemnando illam se profiteri innocentem? *Innocens ego sum.* Actio prior à tyranno ambizioso egressa est: siquidem judicavit minus incommodum pati innocentiam, quàm exponere se periculo amittendi magistratum: posterior tamen actio longè fuit malitiosior, quia voluit videri innocens, quando se gerebat injustum. Actio fuit hæc ad eò tyranna, & doloris infligiva, ut posset adducere in discrimen ipsam patientiam, nisi patientia existeret in homine Deo. Querebatur Christus. hypocritas, quasi ab illis tentatus: *Quid me tentatis hypocritæ?* Non sic fudit querimoniam, quando per Judæos lapidibus appetitus, vel quādo flagellis, & alapis exceptus, vel quādo in Crucem actus. Vocavit tērationem patientiæ figmentum hypocritis: quia hypocrita alter in se, alter erga alios est: & hoc ita videtur intolerabile, ut patientiam humanam periculo exponat, divinam tentet. Christus sic fortiter tentatus ideo ab omni procul exulat discrimine, quia Deus est. *Quid me tentatis?*

635 Ille crudelior qui magis fraudulētus & simulatus. Postulavit Sifara ab Jabel uxore Aaber parum aquæ ad extinguendam sitim: illa officiosior attulit lac in potum, & operuit, ut late- re posset. At quid tam multiplex urbanitatis, & amoris significatio erga virum fugacem, & vicū? Ad quid? Ut maiorem in illius corpus exerceret sævitiam. Ubi primum somno indulgere cœpit Sifara,

Matth. 27.

Patientia que tentatur.

Matth. 22.

Eccl. 10. 1. & simulatio valde crudelis.
Iud. 4.

Si sara, trabali clavo Jael illius caput transfixit. Hæc enim est fallacium conditio, & tentatio, quæ in maiores angustias redigit patientiam. Urgebatur Hebræus populus dura fame, & cum divinum oraculum consulisset, pro illius causa redditum fuit, occidisse Saulem Gabaonitas: *Quia occidit Gabaonitas.* Cur non sic indignatus fuit Deus contra Saulem ob necem tyrannicē, & sacriligē illam quinque supra octoginta sacerdotibus? Si non vindicat occisionem tot virorū, qui erāt divino cultui addicti, quomodo sic animadvertit in Saulem, & universum ejus populum, propter necem Gabaonitis illatam? Rationē subdit sacer Textus: *Voluit Saul pervertere eos zelo quasi pro filijs Israel, & Juda.* Simulavit zelum, ut regeret exercitum crudelitatem: & hæc est crudelitas, quæ plus urget, ac tentat patientiam. Hypocritæ tentaverunt in Christo patientiam, & Pilatus innocentiam. Hypocritæ ex dissimulatione accusarunt falsò: Pilatus ex fitione voluit apparere innocens: & crudelior est minister qui injustè condemnat, quàm hostis qui falsò accusat: qui enim sic accusat, intentat nequitiam, qui sic condemnat, eam exequitur: & certè minor nequitia est offendere manifesto odio, quàm simulata justitiā; nam offensa ex odio tribuitur passioni, offensa ex justitia etiam simulata vertitur supplicio: fuit Pilatus tyrannide malevolus, & fictus, proindeque expressit Judæos crudelitate, &

2. Reg. 21.

2. Reg. 21.

Invidia simulatio prior odio manifeste.

malitia: siquidē se in ipsa injustitia voluit exhibere innocentem.

§. QUARTUS.

Nulla maior tentatio patientiæ, quàm falsitas.

636 Depurata, & decocta est crudelitas Judæ in veditioe, Pilati in tyrannide, Judæorum in tormentis, ac injurijs, quibus omnes voluerunt tentare patientiam Christi: *Tentemus patientiam ejus.* Tentaverunt patientiam falsis testimonij, injurijs, ac tormentis.

Inter omnes tentatio falsitatis gravissima, ac se viffima est: siquidem ad torquendū honore spoliatur, & exercet odium contra innocentiam. Opprobrium absque causa objectum plus est, quàm tentatio patientiæ: nam sentitur injuria simul, & irrationalitas. Tormenta, quæ vitæ, & honore spoliatur, solus Christus novit patienter ferre: quia talis patientia erat in homine Deo: *A tribus timuit*

cor meum, & in quarto facies mea metuit, delaturam civitatis, & collectionem populi, & calumniam mendacem: super mortem omnia gravia. Non formidat mortem, sed accusationem civitatis, conjurationem populi, & falsum testimonium, quasi tria hæc morte ipsa sunt plus formidabilia. Mors enim vita spoliatur, falsitas honore: *Vsq̄ue quò affligitis animam meam* (dicebat Job suis amicis), *& atteritis me sermonibus?* Sustinuit Job fortunarum jacturam, & liberorum mortem, quin aliquem se sum doloris proferret, & tamen à dolore exhibendo non potuit

Tentatio patientiæ qualis non est nisi in Sap. 2.

Falsitas quam erant qui tentant.

Eccl. 1. 6.

Job. 19.

Pp tempe-

temperari, audiens verba amicorum, qui eum falso arguebant iniquitatis. Illi enim dicebant labores, & dolores illos à Deo. in suorum peccatorum supplicium infligios. Plus igitur dolebat suam falsis testimonijs læsam innocentiam, quàm reliquorum omnium bonorum detrimentum. Tolerare nequeunt homines falsitatem, qua violatur honor: illam solus toleravit Christus, quia homo Deus.

*Crudeli-
tas in
g. studi-
o
r. attentia
ex amore.*

637 Duo expendamus, scilicet ingratitudinem Judæorum, & amore Christi: videbimus in ingratitudinis populi crudelitatem hominū, & in amore Christi patientiam Dei. At quia Deus fuit sic patiens in beneficium hominū, fuere homines sic crudeles in Deum: nam ingrati ex ipsis beneficijs fabricant arma ad offendendum: *Sin autem volueritis invertere habitatores terræ, qui manserunt, erunt vobis quasi clavi in oculis, & lanceæ in lateribus, aversabuntur vobis.* Notabilis monitio Dei facta per Moysen populo, contra habitatores terræ Chanaan: manebant obstructi ob singulare beneficium acceptæ vitæ, & Deus intimat populo eos futuros pro clavis, & lanceis acutis ad inferendam mortem illis, à quibus vitam acceperant? Ita: quia hominis ingrati ea pessima conditio, & natura est, per ingratitudinem occidere illum, à quo vitam acceperat per amorem. Contra se fabricat enses, & acuit cuspides, qui expendit beneficia in homines ingratos: lanceæ verò crude-

Num. 33.

Act. 17.

liores sunt falsitates, quibus Iudæi impugnarunt patientiā Christi. Nam inter omnes illa durissima tentatio est, qua impugnatur, & interit innocentia.

§. QUINTUS.

*Emulatio magna data fuit ingrati-
dinis hominū inter se, quisnam cru-
delior foret erga patientiam Chris-
ti.*

638 Hactenus ingratitudo crudelis pro parte hominū, ut cor responderet patientiæ amoris pro parte Christi. Superest rogare, quisnam fuerit crudelior erga Christū, quando ille manserunt, ac lenior erga homines, Judas ne vendendo, Pilatus condemnando, an Iudæi occidendo? Pilatus læsit tanquam tyrannus, & fictus; cum enim damnaret innocentiam, voluit se ostendere innocentem: *Lavit manus coram populo.* Et *M. ub. 27.* velle videri iustum in iniustitia est velle esse crudeliorem in tyrannide. At crudelitas Iudæorum fuit longè maior: cum enim Iudæi Christo forent chariores, & faustiores, illum occiderunt, & falsis testimonijs blasphemarunt: vulnera autem, quæ manu ingrata infliguntur, sunt quæ magis sauciant, & usque ad cor, & animam penetrant. De Iosepho in vincula coniecto per suum dominum, cui tot annis fideliter servierat, ait sacra Pagina sensum compedum fuisse aded durum, & acerbum, ut ipsam etiam animam penetraverit: *Ferrum pertransiit animam ejus.* Simeon loquens de animabus Christi, & ejus Matris, dixit

*Emulatio
crudelita-
tis erga
Christum.*

M. ub. 27.

*Vulnera
manu in-
grata infli-
cta, crude-
litas.*

Psal. 104.

Luc. 2. dixit ferro penetradas. Anima ut pote spiritualis ferro corporeo impenetrabilis, & impassibilis est: cur igitur dicitur utranque Christi, & Matris animam ferro esse sauciadam: sicut dictum fuerat Iosephi animam ferro confixam: quando vulnera descendunt, ac diriguntur ab ingratitude, qualia fuere infligta Iosepho per dominum, cui fideliter obsecutus fuerat qualia fuere illata Christo, & Matri per populum, quem dilexerant, non sistant in corpore, sed animam usque pervadunt: *Erue à frænea Deus animam meam.* Postulat Christus per Davidem à Deo, ut eum liberet à vulnere lanceæ infligendo post mortem. Dignū animadversione est, quod sic sentiat vulnus post mortem infligendum cadaveri, qui vivus affixos manibus, & pedibus clavos sustinuit, & duram Crucis mortem absque ulla significatione doloris, tanquam agnus coram tondente se obmutescens. Cur videtur Dominus plus sentire ictus post mortem in cadavere excipiendos, quàm in corpore vivo actualiter exceptos? Quia cum per mortem perficeretur beneficium redemptionis, quo hominibus vita immortalis conferebatur, post tantum acceptum beneficium, inferre vulnera benefactori, actio erat summæ ingratitude, quæ proinde sauciat animam maiori crudelitate.

*Crudeli-
tas in
maxima.*

639 Crudelitas tamen Judæi maior fuit: quia læsit patientiam proditorum, & amorem desperatione. Cum verò scelus veditio-

nis reputetur offensa maior, quæ in personam Christi committi potuit, ac desperatio (ut credo) crudelior erga amorem fuit: quia in venditione offendit tanquam cupidus: *Quid vultis mibi dare?* In desperatione tanquam diffusus: & amorem plus lædit diffidentia, quàm cupiditas: nam diffidere amanti est contemnere amorem, & ideo diffidens plus offendit, quàm cupidus. Signa diffidentia sunt amoris motiva doloris. Non dolebat Petrus, imò gaudebat, videns se lacesitum injurijs, & queratum opprobrijs propter amorem nominis Christi: *Ibant gaudentes, quoniam digni habuit sunt contumeliam pati pro nomine Jesu.* Et tamen gravi mærore affectus est, quando tertio rogatus à Christo, an plus alijs diligeret; quia incidit in suspicionem, diffideret ne Christus de illius amore: nam amantem nullā torquet opprobria, nulla tormēta, quæ subeat pro amato, sola torquet diffidentia de amore. Hæc multum torquebat Petrum, sed plus Christum desperatio Judæi: nam desperare Judam de venia sui sceleris fuit omnino diffidere de amore sui Domini. Omnes offenderunt Christū tanquam ingrati: at, ingratitudo Judæi exitit crudelior, quia offendit proditorum, & diffidentia Dominum ex amore morientem. Et nihil æquè, vel plus sentit amans, quàm diffidentiam de suo amore.

640 Animadvertamus iterum eristicam Petri. Interrogavit illum Christus, an diligeret?

Pp 2 Et

M. ub. 26.

*Dolor a-
moris ex
diffiden-
tia mæ-
lancie
Act. 5.
Sola hissi
de mra
torques
amantem.*

*Amor tri-
stis ex
diffiden-
tia.
Ivan. 21.*

CAPUT V.

Et Apostolus tertio rogatus merorem concepit: *Contristatus est.* Prædixerat illi Dominus infidelitatem per triplicem negatione: *Ter me negabis.* Et nullam vultu afflictionis, vel tristitiæ præ se tollit significationem. Cur Petrus non in hac, sed in illa opportunitate tristatus? Quia rogationes illas iudicavit dubitationes, & diffidentias sui amoris, & plus sensit veri in dubium suum amorē, & eoque existere diffidentiam, quam audire certum prænuntium de triplici transgressione fidelitatis. Diffidentia est maxima amanti offensā. & cum amor Christi summus fuerit, eum ex ingratitude Judas diffidens summē offendit: *Tanquam ad latronem existis cum gladijs, & fustibus comprehendere me? quotidie apud vos sedebam in templo docens, & non me tenuistis.* Non queritur Dominus de captura, sed queritur venientes ad capiendū manu armata. Et quod nam maius scelus erat in modo capiendi, scilicet per armatos factellices, quam in substantia capturæ? Modus ille secum ferebat, & indicabat diffidentiam amoris, quasi sine armis, & violentia Dominus non se traderet: & non æquē sentit Dominus opprobriū capturæ, quam diffidentiam amoris: qui enim amanti diffidit, amoris excessus dehonestat. Cum verò amor Christi tantum excesserit in diligendo, & ferendo, hominum ingratitude se magis crudelem exhibuit in patientiam: est enim cor ingratum eò magis tyrannus, quò plus obstringitur.

Matth.
26.

Dum se Christus pro ingratis deprimet, amor manifestavit excessum.

§. PRIMUS.

Amor qui est in excessu, novit deprimi, seu humiliari.

641 **A** Morem Christi vidimus sapientem, & patientem: modò videbimus humilem ac liberalem erga ingratos: quæ sunt attributa amoris Christi. Fuit patientia infinita, humilitas profunda: solus enim novit se deprimere qui novit amare. Prior amoris excessus, & magis cadens in patientiam, est subactio: prior deinde patientia est, quæ ab humilitate proficiscitur. Depressit se Deus, cum fieret homo: se ad pedes peccatorum hominum provolvit, suis hostibus se commisit apprehendendum, ut affixus, blasphematus, & depectus mortem subiret: & certè nec Deus se poterat magis dejectere, nec humilitas profundior esse. Humilitas inter omnes maxima extitit in eo, quòd Deus fieret homo, tum propter naturam, quam assumpsit, tum propter excessum quo nos dilexit: nã se fecit mortalem, ut ex amore pro hominibus moreretur: *Excimaya sentiesum.* Narrat sacer textus amorem, que Jonathas dilexit Davidem, & illum exponit dicens animam Jonathæ fuisse unitam animæ Davidis: *Animam Ionathæ conglutinata est anima David.* Quanto plus excedit descensus

Humilitas prior affectus animæ.

Incar-natio ex humilitate laudatur. Ad Phil. 2.

Amor ex humilitate committitur.

Ad Phil. 2.

1. Reg. 18.

fus Dei ad homines, ut homini uniretur! Nam distantia inter animas finita est, inter Deum, & hominem infinita: amor divinus conjunxit Deum, & hominem in eodem supposito, quòd vinculum strictius est, quàm duarum animarum in uno corpore. Efficax fuit amor Jonathæ in conglutinando utranque illam animam: at nec Jonathas evasit fraudatus, nec David auctus honore. Nam Jonathas semper manebat filius Regis, & David spe certa succedendi Sauli in regno. In unione hypostatica longè maior est diversitas: Deus enim mansit loco servi: *Formam servi accipiens.* Homo evasit Dominus: Deus descendit, homo ascendit: Deus ut foret homo, ut esset Deus: & in hoc longè ardentius Christi amor erga homines refusit.

642 Nulla actio inter omnes est, quæ magis commendat amorem, quàm ostentare excessus impendio depressionum. Laudibus exornat S. Pagina quidquid serviendo gessit Jacob ob suam pulchram Rachel: & non laudat obsequia Davidis gesta ob suam illustre Michol. Longè maiora fuere obsequia Davidis: nam Jacob pro sua Rachele nunquam exposuit vitam, & David sepe pro sua Michol caput in manifesta discrimina adduxit, sive gigantes truncaret, sive Philistheos interimeret. Si igitur David plura, & præclariora gessit, quàm Jacob, cur hic laudatur, ille raceatur? Ratio discriminis videtur in eo sita, quia David servivit propter Mi-

chol in rebus splendidis, & decoris, Jacob servivit ob Rachel in materia abjecta: David egit militem, inò tribunum militum Saulis, Jacob egit pastorem Labani: David suum probavit amorē actionibus honoratis, Jacob suum actionibus abjectis, & solū commendatur amor illius, qui prore amata deprimitur. De Magdalena dixit Christus: *Dilexit multum.* Videbatur aptius dicendum: Depressit se multum: nam quidquid gesserat in domo Pharisæi, actus depressionis, seu humilitatis fuere: ad pedes Christi retrò provoluta est; dum se conspectu Domini in dignam judicaverit: ipsos Domini pedes lacrymis rigavit, suisque absterxit capillis. Hæc omnia fuere potiùs signa humilitatis, quàm amoris: cur igitur Dominus commendavit amorem? Quia pro aliquo se nimium deprimere, & abjicere, est certius testimonium amoris plurimi, quia si eadē sit amoris, & depressionis mensura. Deus se adeò depressit, ut assumpta humana carne verum sit affirmare. Deus est homo, & sic diligendò adeò extulit hominem, ut verū sit dicere (homo est Deus) quia amor eò magis excedit, quò magis humiliter deprimatur.

Luc. 7.

§. SECUNDUS.

Amoris divini excessus est humilitas.

643 Divinus amor pro innata conditione, seu individua comite sortitur humilitatem, ita ut

Humilitas divini amoris est individua. Luc. 14.